

Κινηματογράφος και νέες τεχνολογίες στην εκπαίδευση: Εκπόνηση και εφαρμογή ενός συνεκτικού πλαισίου δράσεων για την αναβάθμιση της διδασκαλίας της Ιστορίας (ΚΙ.ΝΕ.Τ.Ε.)

3^η Επιμορφωτική Ημερίδα με τίτλο
Ιστορία και Κινηματογράφος

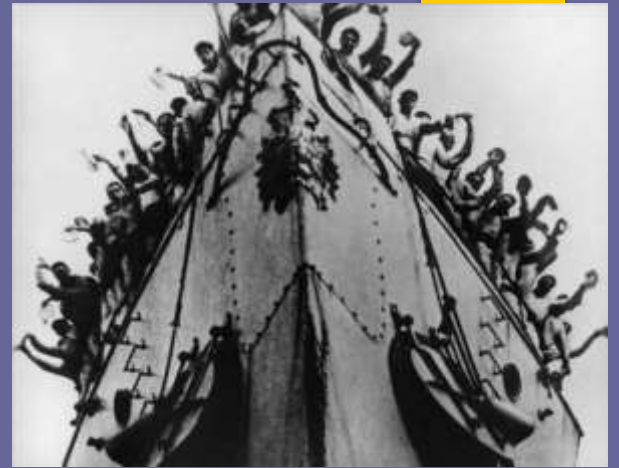
«Ιστορία και Κινηματογράφος: μια σχέση διαχρονική και πολυδύναμη»

Έλλη Λεμονίδου
Αναπλ. Καθηγήτρια Ιστορίας
Πανεπιστήμιο Πατρών

Γένεση του Κινηματογράφου

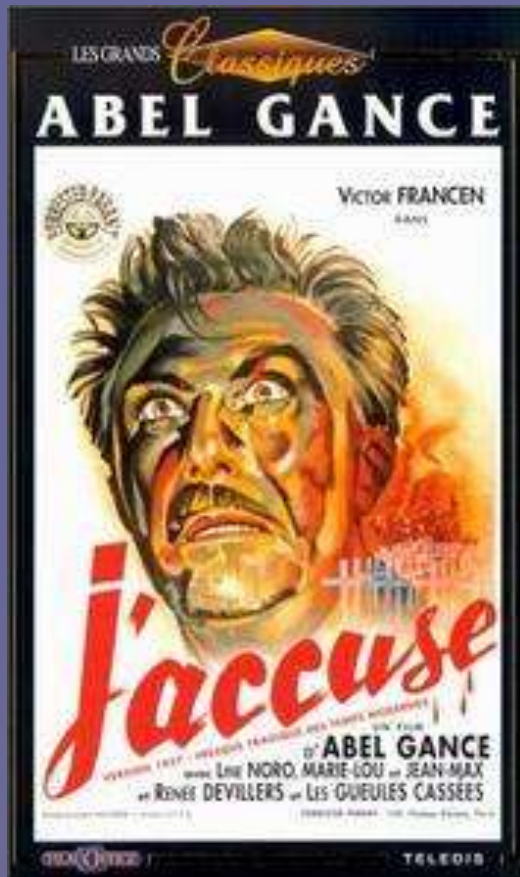
και σχέση του με την Ιστορία

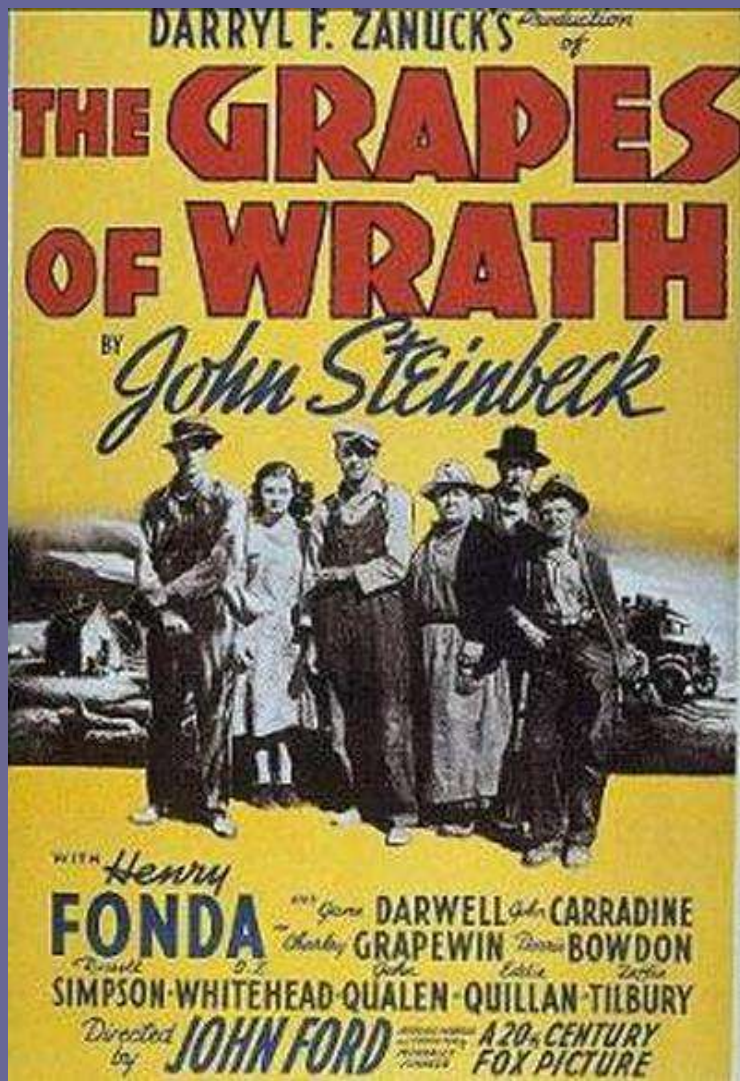
*Броненосец Потёмкин (Το θωρηκτό Ποτεμκίν),
Sergeï Eisenstein (1925)*

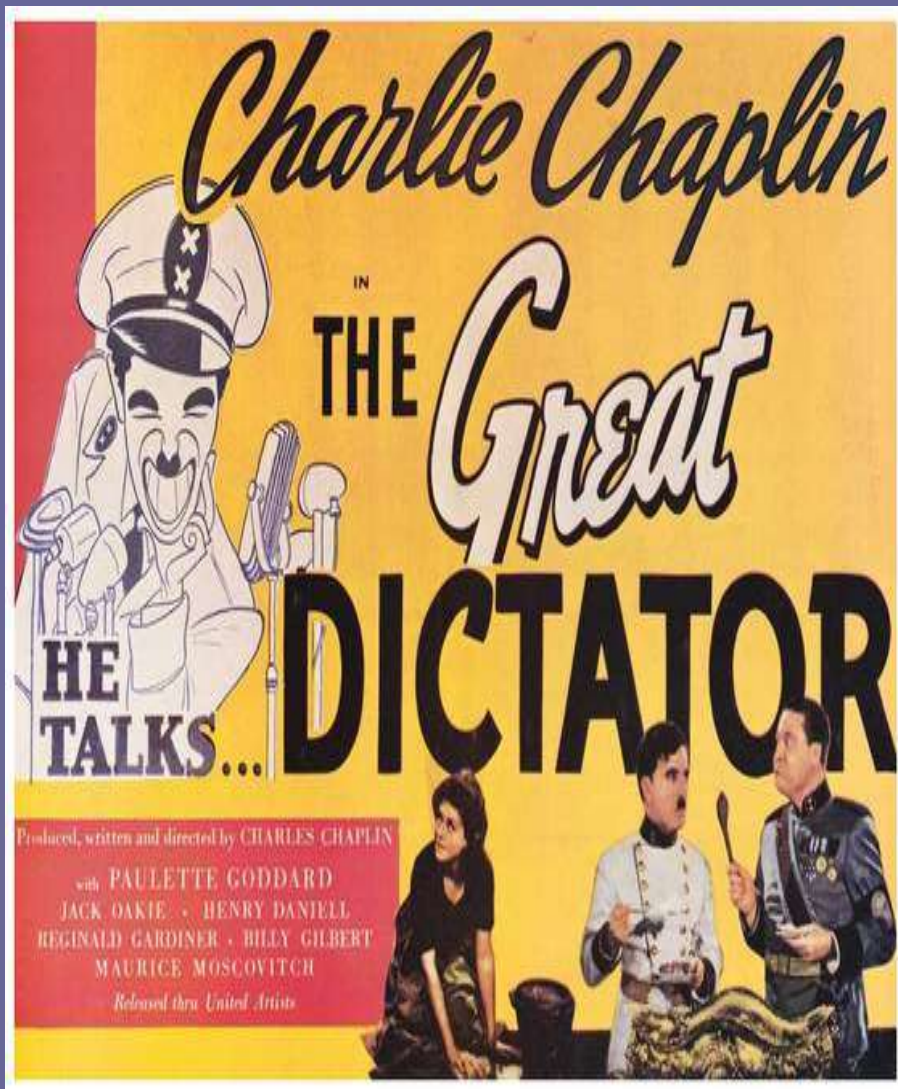
*Kopets Sankt-Peterburga (Οι τελευταίες ημέρες της Αγίας Πετρούπολης),
Vsevolod Poudovkine (1927)*

J'accuse, Abel Gance (1919)

The Grapes of Wrath, John Ford (1940)

The Great Dictator, Charlie Chaplin (1940)

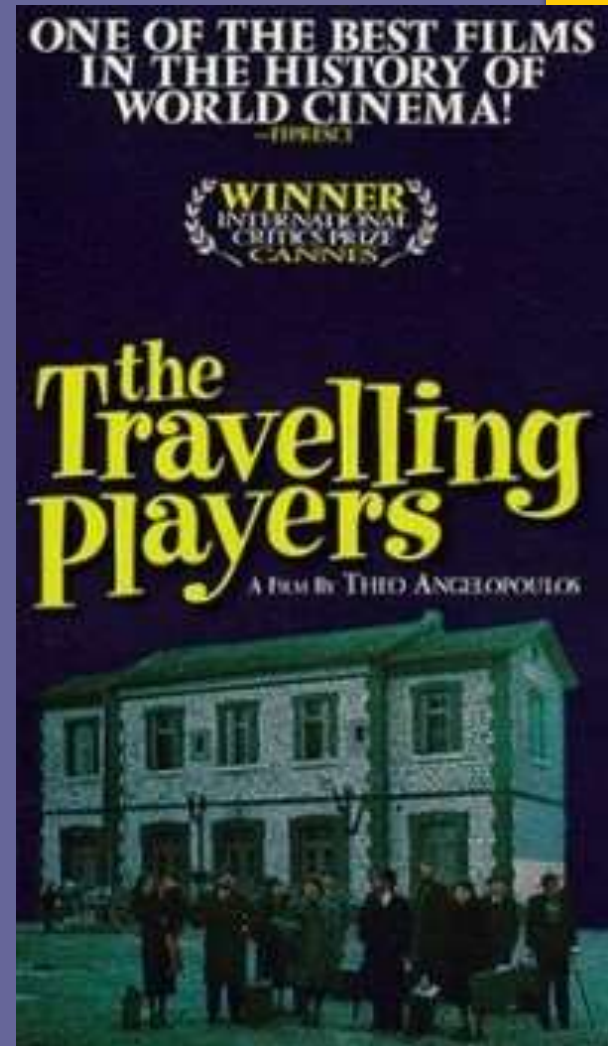
Roma, città aperta, Roberto Rossellini (1945)

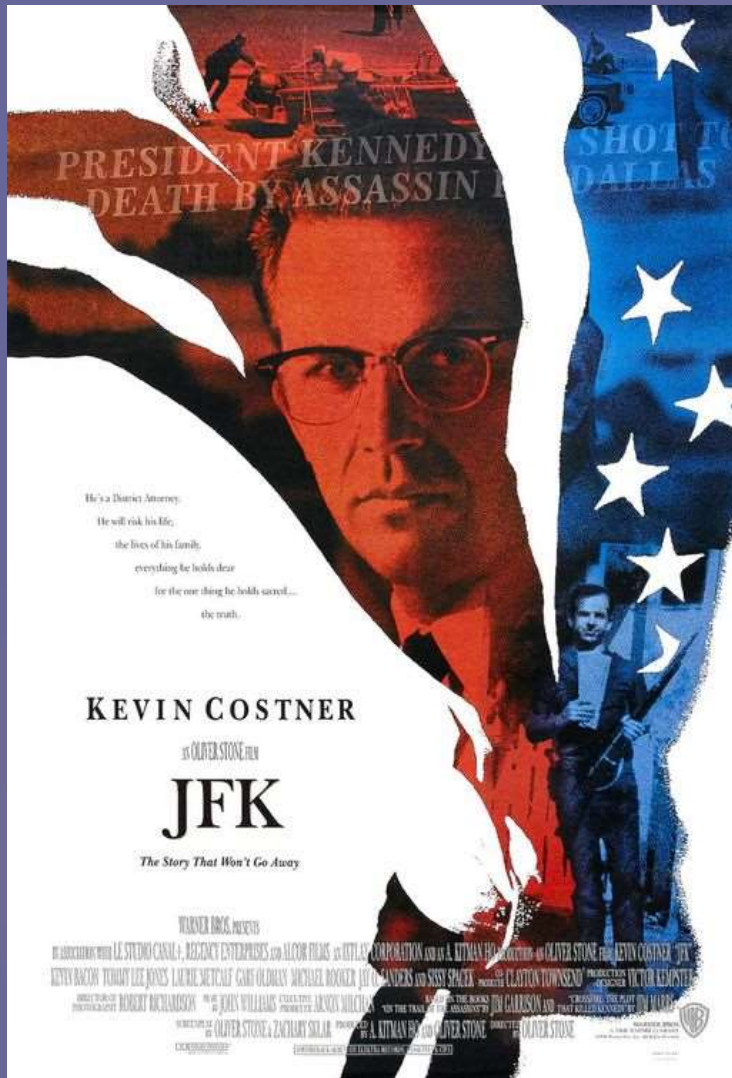
Salvatore Giuliano, Francesco Rosi (1961)

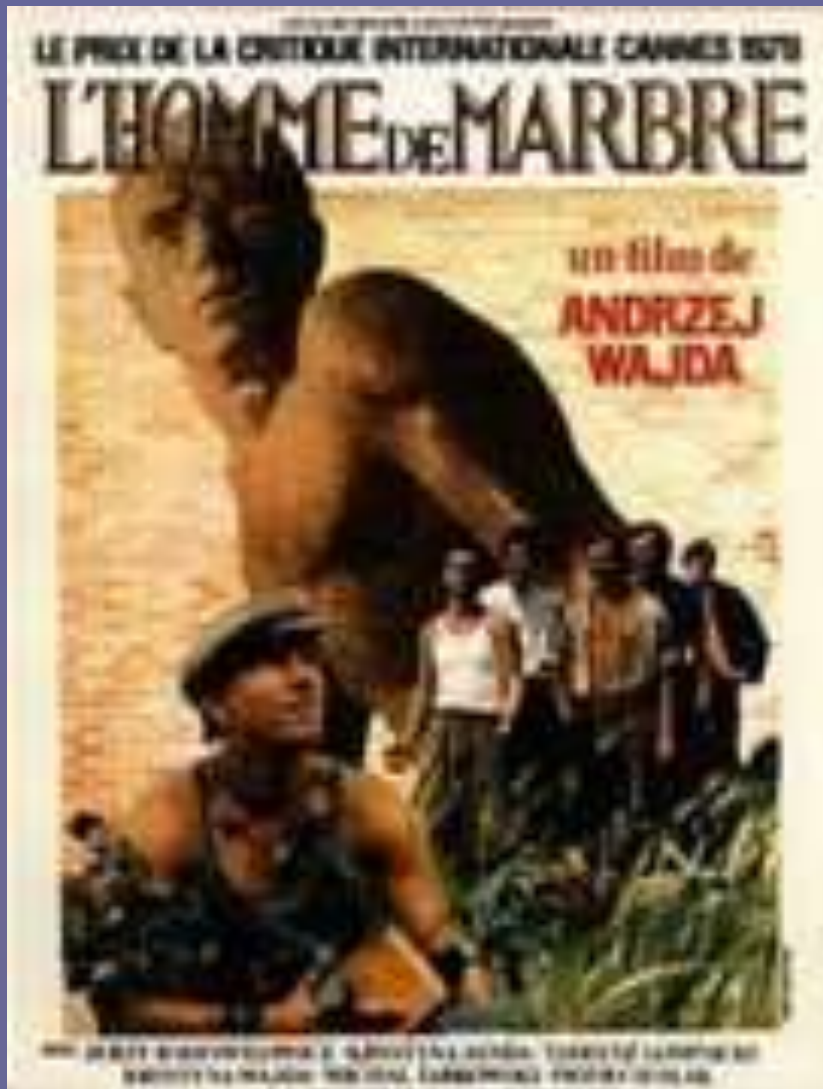
Men in War, Anthony Mann (1957)

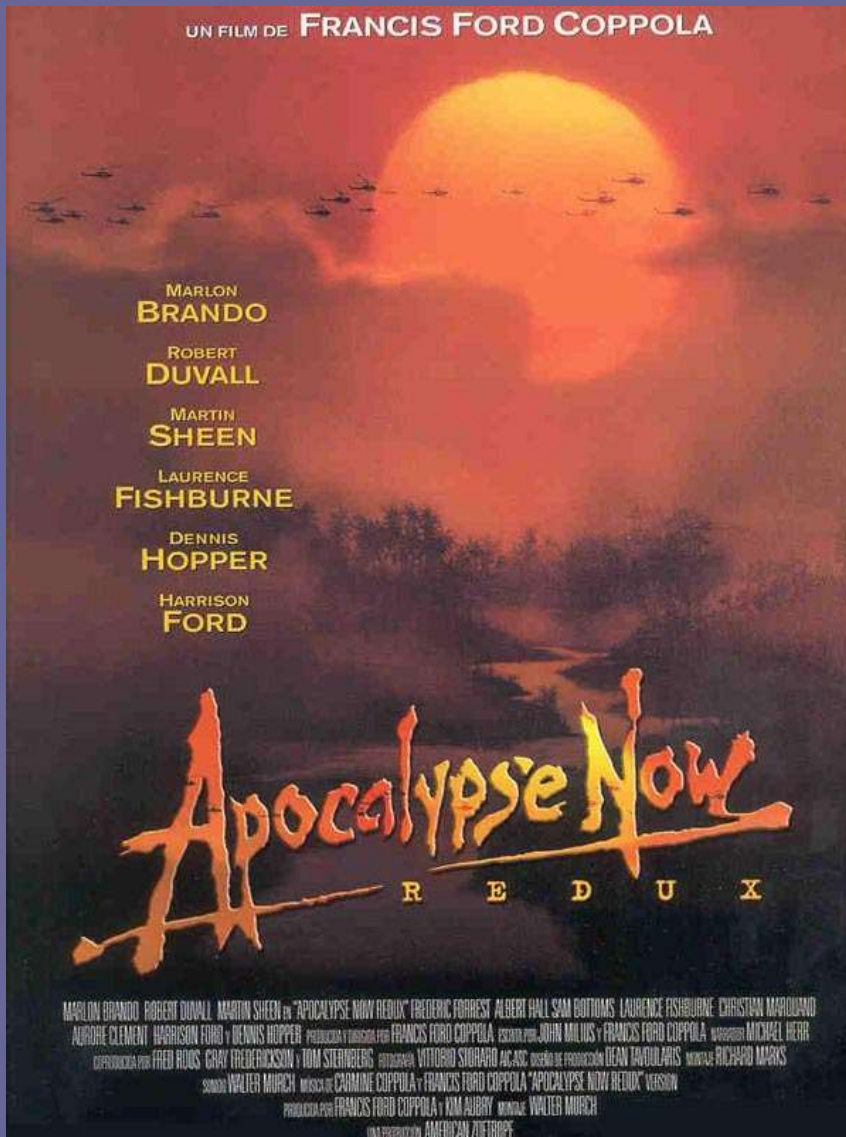
Ο Θίασος, Θόδωρος Αγγελόπουλος (1975)

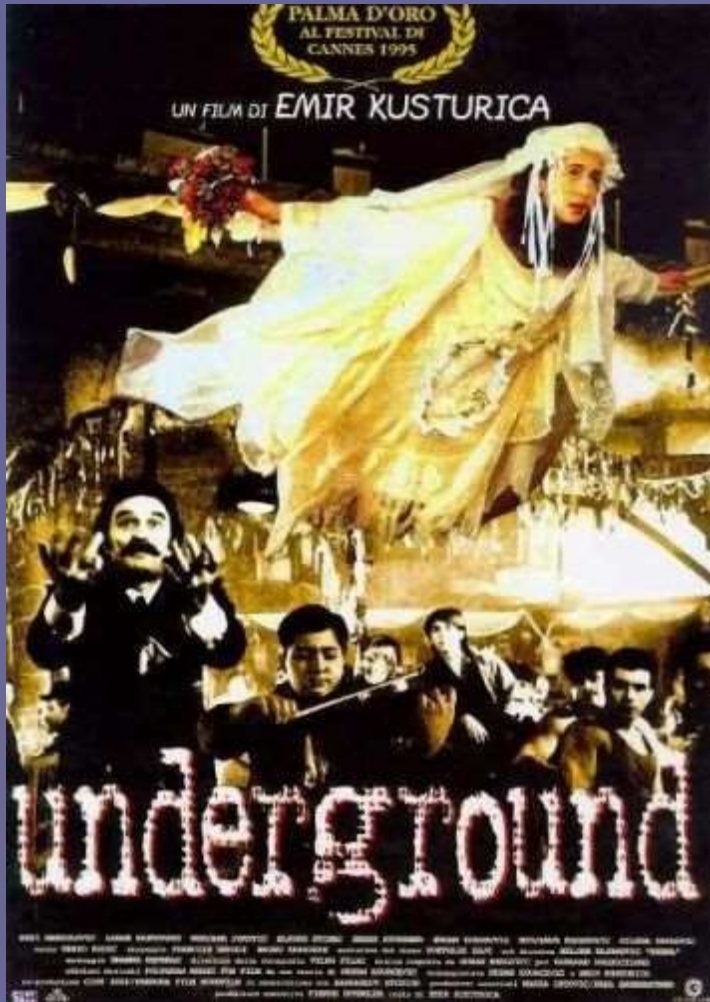
JFK, Oliver Stone (1991)

Człowiek z marmuru (Άνθρωπος από μάρμαρο),
Andrzej Wajda (1977)

Apocalypse Now, Francis Ford Coppola (1979)

Podzemlje/*Underground*, Emir Kusturica (1995)

Ιστορία και Κινηματογράφος

- Υπάρχει ένας πολύ στενός δεσμός μεταξύ Ιστορίας, Κινηματογράφου και κοινωνίας ή, αλλιώς, μεταξύ εθνικής ιστορίας, εθνικού κινηματογράφου και κοινωνίας.
- Ο Κινηματογράφος παίζει έναν πολύ σημαντικό ρόλο στη διαδικασία της ιστορικής συνειδητοποίησης μιας κοινωνίας.
- Πολύ συχνά μάλιστα στη διάρκεια του 20ού αιώνα πρωτοστατεί στις μεταλλάξεις που αφορούν το περιεχόμενο της εθνικής ταυτότητας και της εθνικής μνήμης σε πολλές χώρες.

Le Chagrin et la Pitié, Marcel Ophüls (1969)

Τα όρια...

○ Το παράδειγμα της Γερμανίας

Στον κινηματογράφο, ακόμη και στις αβανγκαρντίστικες ή πολυβραβευμένες ταινίες της δεκαετίας του 1970, αλλά και σε αυτές του 1980 υπάρχει μια δυστοκία στη διαχείριση του ναζιστικού παρελθόντος και στην ουσιαστική ενασχόληση με αυτό το αντικείμενο.

Βλ. ενδεικτικά:

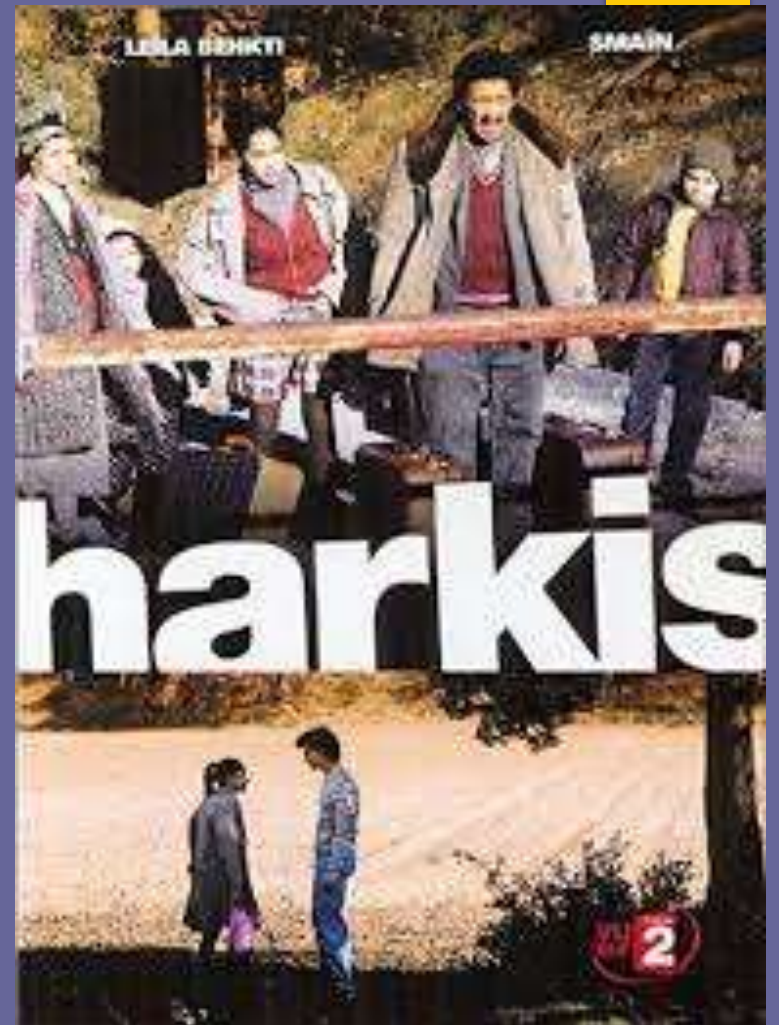
- ✓ *Το ταμπούρλο* του Volker Schlöndorff (1979) - βασισμένο στο ομώνυμο μυθιστόρημα του Günter Grass (1959).
- ✓ *Lili Marleen* του Rainer Werner Fassbinder (1981)

○ Το παράδειγμα της Γαλλίας

La Battaglia di Algeri, Gillo Pontecorvo (1966)

I. Ο διπλός ρόλος κάθε ταινίας

II. Η σύγχυση μεταξύ Ιστορίας και Μνήμης

III. Η σχέση ακαδημαϊκής και δημόσιας Ιστορίας και η «υπεροχή» της δημόσιας ιστορίας

I. Ο διπλός ρόλος κάθε ταινίας

α) Η ταινία ως ερμηνεία του γεγονότος που αναπαριστάται

- ✓ Διάκριση μύθου και Ιστορίας
- ✓ Σχέση της αφήγησης της ταινίας με την Ιστορία
- ✓ Ανάλυση των συστατικών στοιχείων μιας ταινίας

β) Η ταινία ως πηγή πληροφοριών για την εποχή στην οποία παράγεται

II. Ιστορία-Μνήμη

- Κάθε κινηματογραφικό έργο αποτελεί **αποτύπωση της μνήμης** ενός ιστορικού γεγονότος σε ένα συγκεκριμένο χωροχρονικό πλαίσιο. Παράλληλα, συμβάλλει και το ίδιο στη **διατήρηση ενός υπάρχοντος ή στη δημιουργία ενός νέου μνημονικού αφηγήματος**.
- Αυτή η ιδιότητα του ως **φορέα** και, συγχρόνως, ως **συνδημιουργού της μνήμης** καθιστά τον κινηματογράφο ένα ιδιαίτερα προνομιακό μέσο για τη **μελέτη των σχέσεων και την κατανόηση των διακριτών χαρακτηριστικών μεταξύ ιστορίας και μνήμης**.

-
- Για παράδειγμα, η προβολή δύο ταινιών που αφορούν το ίδιο γεγονός ή την ίδια ιστορική περίοδο και που γυρίστηκαν ωστόσο σε διαφορετικές εποχές δίνει τη δυνατότητα να αντιληφθούμε την εξελικτική διαδικασία της μνήμης.

- ✓ Το ταμπούρλο, Volker Schlöndorff (1979) – βασισμένο στο ομώνυμο μυθιστόρημα του Günter Grass (1959)

- ✓ *Lili Marleen*, Rainer Werner Fassbinder (1981)

Από την πρόσφατη γερμανική κινηματογραφική παραγωγή

Im Labyrinth des Schweigens
(Ο λαβύρινθος της σιωπής)
Giulio Ricciarelli (2014)

Der Staat gegen Fritz Bauer (Υπόθεση Φριτς Μπάουερ: Μυστική ατζέντα)
Lars Kraume (2015)

III. Ακαδημαϊκή Ιστορία-Δημόσια Ιστορία

- ▶ Αυτό που διαμορφώνει τις αντιλήψεις των σημερινών ευρωπαϊών πολιτών και κυρίως των νέων για την Ιστορία δεν είναι η ακαδημαϊκή ιστοριογραφία, αλλά η πολιτιστική βιομηχανία και αυτό που ονομάζουμε Δημόσια Ιστορία.

Η δεκαετία του 1940 στον ελληνικό κινηματογράφο

- ✓ *1949-1967: η περίοδος της λήθης ή, αλλιώς, η εκδοχή των νικητών*
- ✓ *1967-1974: η προπαγάνδα και η λογοκρισία της Χούντας*
- ✓ *Μεταπολίτευση: η «κινηματογραφική εκδίκηση» των ηττημένων*

Κινηματογράφος και ιστορική εκπαίδευση

- Η μαθησιακή αξία της χρήσης προβολών κινηματογραφικών ταινιών στη σχολική αίθουσα είναι αναμφισβήτητη.
- Ο Κινηματογράφος συμβάλλει στην ιστορική γνώση με πολλαπλούς τρόπους.
- Ιδιαίτερα όταν οι ταινίες αφορούν τραυματικά και επίμαχα ζητήματα της Ιστορίας, ο Κινηματογράφος μπορεί να συμβάλλει όχι μόνο στη γνώση, αλλά και στην απο-τραυματοποίηση αυτών των γεγονότων και, επομένως, και στην αντιμετώπισή τους.

Ερώτημα

Οι εκπαιδευτικοί διαθέτουν άραγε τα κατάλληλα μέσα ώστε η προβολή κινηματογραφικών ταινιών να μετατραπεί σε σημαντικό παιδαγωγικό εργαλείο και εργαλείο γνώσης;